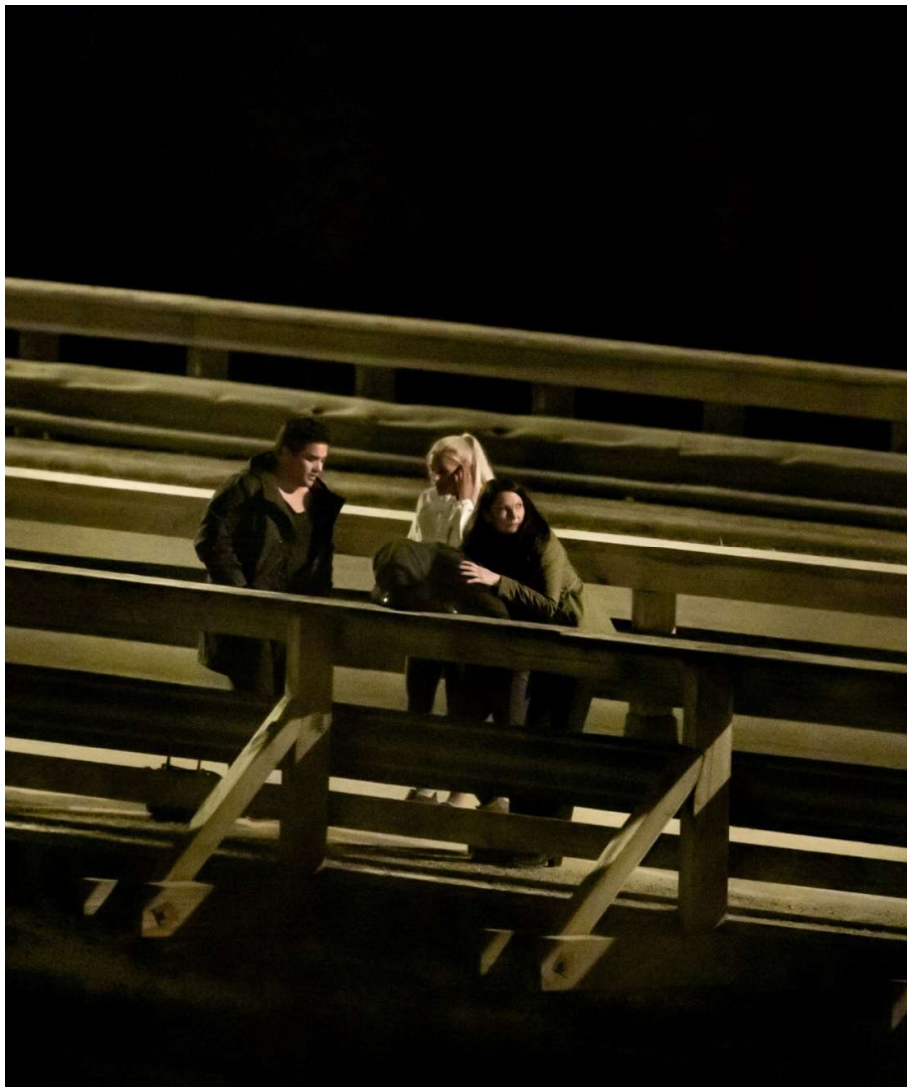

Metoderapport SKUP: Hvem kan redde Emma?

Adresseavisen

Av Pål E. Solberg og Camilla Kilnes

INNHold

1. INNSENDERE OG OVERSIKT	3
2. DETTE ER SAKEN	4
3. INNLEDNING.....	5
4. KILDEARBEID	6
5. METODEARBEID	8
6. PRESSEETISKE VURDERINGER	11
6.1 Omtale av selvmord og selvmordsforsøk	13
6.2 Hensynet til Emma	14
6.3 samtykkekompetanse.....	14
6.4 Smitteeffekt	14
7. PRESENTASJON.....	15
8. KONSEKVENNS.....	16

1. INNSENDERE OG OVERSIKT

Pål E. Solberg, journalist, paal.solberg@adresseavisen 986 20 134

Camilla Sun Kilnes, journalist, camilla.kilnes@adresseavisen.no 906 91 350

Mariann Dybdahl, fotograf mariann.dybdahl@adresseavisen.no

Agne Ødegaard og Jonas Nilsson, digital design

Digital dokumentar: [«Hvem kan redde Emma?»](#) ble publisert på adressa.no klokka 19.30 onsdag 8. mai 2019.

Andre artikler i etterkant av Emma-saken:

9. mai 2019: [Reaksjoner på Emma-saken: - Jeg skulle egentlig legge meg, men begynte å gråte](#)

11. mai 2019: [- Hjelpeapparatet må tenke utradisjonelt i Emma-saken](#)

12. mai 2019: [NTNU-professor: - I Norge er det en menneskerett å gå til grunne](#)

13. mai 2019: [Kommentar: Vi kan ikke godta at det er umulig å hjelpe Emma](#)

13. mai 2019: [- Vi kan ikke sitte og se på at folk har det slik](#)

14. mai 2019: [Ingrid Marie gråt for Emma \(26\) i rådhuset](#)

15. mai 2019: [I Bergen og Stavanger finnes en slik ambulanse. Trondheim sa nei](#)

18. mai 2019: [Dette kreves for å bli tvangsinnlagt i Norge](#)

23. mai 2019: [Kommunaldirektør sa at alt var prøvd. Men høsten 2018 ble et Emma-tiltak lagt til side](#)

29. mai 2019: [I 2011 hadde Otto bestemt seg for å ta livet sitt. Nå driver han eget selskap](#)

11. juni 2019: [- Jeg tror psykiatrien tar meg mer på alvor denne gangen](#)

31. desember 2019: [Emma: - Jeg har lyst til å leve, og det hadde jeg ikke før](#)

Leserinlegg:

Nettpublisert på adressa.no:

13. mai 2019: [Jeg føler meg så veldig ubetydelig, håpløst og alene i møte med fagfolka](#)

16. mai 2019: [Å anerkjenne personen og suicidaliteten](#)

19. mai 2019: [Følelsen av å være mislykket blir sterkere når jeg ikke blir trodd](#)

På Ordet fritt i papirutgaven:

«Emmas» plass er ikke i politiarresten og heller ikke i fengsel (Svein Otto Nilsen)

Vær så snill og hjelp Emma (Björg Haagensli)

Vedlegg: PDF av Ukeadressas reportasje om Emma

2. DETTE ER SAKEN

8. mai 2019: Adresseavisen publiserer saken «Hvem kan redde Emma?».

Emma (26) er omtalt i politiets logg 1800 ganger de siste fire årene. Nesten 500 av disse loggene omhandler at hun står på samme bru. Jenta utgjør 2,2 prosent av alle ambulanseutrykningene i Trondheim, Klæbu og Malvik i 2018. Brannvesenet i Trondheim antar at 26-åringen står for tre fjerdedeler av alle oppdragene som gjelder «trussel om selvdrap».

I august 2014 flytter Emma fra en annen landsdel til Trondheim for å studere. Samme høst begynner hun med en destruktiv og suicidal adferd i full offentlighet. Hun legger seg i rundkjøringer, driver med selvskading på kjøpesenter og stiller seg opp på bruer med deler av kroppen utenfor rekkverket. Dette kommer til å pågå i årevis. Politi, brannvesen, ambulanse og psykiatrien vet at hun nesten hver kveld stiller seg opp på ei bru i Trondheim. Men ingen får til å hjelpe Emma.

31. desember 2019: Adresseavisen publiserer foreløpig siste sak om Emma.

- Jeg har lyst til å leve, og det hadde jeg ikke før, sier jenta i intervjuet. Hun har sluttet med å oppsøke bruer.

Sommeren 2016 tok Statsadvokatene i Trøndelag ut en tiltale mot en ung kvinne i Trondheim. Adresseavisens krimreporter, Pål E. Solberg, oppdaget dette da han tok sin faste runde på nettsidene til domstol.no. Kvinnen var tiltalt for flere forhold: vold mot offentlig tjenesteperson, uaktsom adferd i trafikken og brudd på pålegg gitt av politiet. I dialog med nyhetsleder Erlend Hansen Juvik ble det besluttet å la saken ligge. Det kom frem i rettsdokumentene at kvinnen hadde psykiske problemer og en suicidal adferd. Det ble bestemt å ikke omtale saken med bakgrunn i Vær Varsom-plakatens punkt 4.9: «Vær varsom ved omtale av selvmord og selvmordsforsøk. Unngå omtale som ikke er nødvendig for å oppfylle allmenne informasjonsbehov. Unngå beskrivelse av metode eller andre forhold som kan bidra til å utløse flere selvmordshandlinger».

Våren 2017 kom nok en rettsavgjørelse vedrørende kvinnen som heller ikke ble omtalt av samme grunn. Men de spesielle dommene og den uvanlige skjebnen til kvinnen gikk ikke i glemmeboka.

I etterkant av rettssakene i 2016 og 2017 begynte avisa å få jevnlige henvendelser fra lesere om ei jente som utsatte seg selv for fare på bruer i Trondheim. «Vi er ikke i tvil om at du må ha det forferdelig vondt og vanskelig når du velger å opptre på denne måten. Vi håper inderlig at du får den hjelpen du trenger.», skrev en leser i et åpent leserbrev til den ukjente jenta høsten 2017. Adresseavisen publiserte aldri brevet på våre Ordet fritt-sider, men tok vare på det.

I starten av 2018 mottok journalist Camilla Kilnes et tips fra en kilde i Ambulansetjenesten. Vedkommende hadde hørt at det var ei jente som hadde en adferd som utløste svært mange utrykninger for nødetatene. Vi begynte å undersøke saken, og fikk etter hvert bekreftet at dette var den samme jenta som publikum tipset om og som var omtalt i dommene fra Sør-Trøndelag tingrett.

Det ble også klart utover våren 2018 at jenta på bruene allerede var et diskusjonstema i sosiale medier. I en Facebook-gruppe for Trondheim med over 16 000 medlemmer skrev blant annet en bilist følgende i april 2018:

- Det var jeg og datteren min som stod ved jenta i går kveld. Tusen takk for at du ringte brannvesen. De sa dette skjedde to ganger med samme person bare i går!! Hvordan kan hun få mulighet til å gjøre dette to ganger samme dag? Det er helt sprøtt at psykiatrien ikke hjelper mennesker i en slik situasjon!

9. april 2018 kom en e-post til tipsinnboksen fra yrkessjåfør Kjell Jensen. Han jobber i distribusjonen hos Adresseavisen. Han kunne fortelle at han hadde varslet nødetatene om samme jenta flere ganger. Hver gang hadde hun stått på ei bru i Trondheim. Han

understreket at det var flere som var bekymret for hva som ville skje med den fortvilte kvinnen.

Hva ønsket vi å finne ut?

Emma er psykisk syk. Hun bor i en kommunal bolig i Trondheim. I løpet av fire år hadde hun oppsøkt bruer over hele Trondheim. Vi hadde flere spørsmål som vi ønsket å få svar på:

- Hvordan kunne samfunnet la dette skje nesten hver kveld?
- Hadde psykiatrien sviktet med å gi et adekvat tilbud?
- Hun falt mellom alle stoler. Hvem hadde egentlig ansvaret?
- Hvorfor endte hun opp med å bli sett på som kriminell?
- Hvem var jenta på brua?

4. KILDEARBEID

Emmas suicidale adferd gjorde at denne saken måtte løses på en mer utradisjonell måte enn i en del andre saker. Hvordan håndtere en sak hvor hovedkilden til enhver tid sto i fare for å ta sitt eget liv?

Vi gjennomførte tidlig en rekke bakgrunnssamtaler med kilder vi har et godt forhold til i nødetatene. Vi ønsket å få en forståelse av omfanget, alvorlighetsgraden og hvordan det påvirket både nødetatene og samfunnet for øvrig. Det var et klart premiss fra redaktørens side at vi gjorde noen undersøkelser i startfasen - helt uten tanke på publisering. Det var noen som var skeptisk til en omtale av saken, mens andre mente det var på høy tid at dette kom frem i lyset.

Men vår rolle som den 4. statsmakt er å sette vanskelige problemstillinger på dagsorden. Både slik at enkeltmennesker kan bli sett og få den hjelpen de trenger, men også fordi slike saker skaper utfordringer for samfunnet som helhet.

Det ble tidlig diskutert om saken kunne løses ved å bare omtale alle psykiatrioppdragene til nødetatene, uten å snakke med Emma. Men for å kunne forstå saken mye bedre, innså vi at en samtale med Emma var nødvendig.

- Vi måtte møte henne for å kunne gjøre en vurdering av om eventuell senere omtale av situasjonen hennes ville kunne gjøre ting verre for henne.
- For å få innsikt i hennes situasjon, trengte vi hennes samtykke til å oppheve politiets, psykiatriens og kommunens taushetsplikt.
- Vi ønsket hennes beskrivelse av situasjonen og opplevelse av hva som fikk henne til å oppsøke bruene

Siden Emmas adferd hadde endt med tre rettsmøter i henholdsvis Sør-Trøndelag tingrett (2016 og 2017) og Frostating lagmannsrett (2017), fantes det rettsdokumenter som ga et innblikk i situasjonen hennes. Både politi og rettsvesen mente at hun var strafferettslig tilregnelig. Det gjorde det enklere å ta beslutningen om å kontakte henne. Samtidig var det åpenbart at hun var psykisk syk og ifølge rettsdokumentene under behandling. Siden vi ikke hadde en inngående kjennskap til hennes situasjon, ble det gjort en grundig vurdering sammen med redaksjonsledelsen i forkant av første møte med henne.

På bakgrunn av dette bestemte vi oss for å kontakte Emma via hennes advokat Kolbjørn Lium. Han var hennes forsvarer i rettsrundene. Bakgrunnen for å ikke ta direkte kontakt med henne, var for å ikke være en byrde til hennes allerede tunge livssituasjon. Vi kontaktet Lium om dette våren 2018, og han sa ja til å spørre Emma om hun ville ta en prat med oss. Det endelige svaret kom flere måneder senere.

Mens vi ventet på å høre fra Emma, valgte vi å innhente mer opplysninger fra nødetatene. Både brannvesenet og politiet fortalte at det var belastende å ha en gjenganger som utfordret dem på ressursituasjonen. Vi begynte å samle inn Twitter-meldinger fra politiet tilbake i tid, hvor det kunne være snakk om Emma. Det var ikke vanskelig å finne relevante eksempler. Operasjonslederne i politiet i Trøndelag hadde innimellom behov for å fortelle omgivelsene om hva som skjedde på de ulike bruene.

31. august 2018 besøkte vi Emma hjemme for første gang. Vi tok en grundig prat om hennes situasjon, men gjorde ikke noe formelt intervju av henne. Målet med denne samtalen var å la Emma få fortelle om sin egen situasjon. I løpet av den første samtalen fortalte Emma selv hva hun trodde kunne hjelpe henne når det ble som verst på kveldene. For å kunne ettergå hva hjelpeapparatet hadde gjort og eventuelt ville gjøre, hadde vi behov for å få opphevet taushetsplikten. Vi brakte dette på banen i forbindelse med samtalen og forklarte hva det innebar. Emma forsto dette og var villig til å signere en erklæring om fritak for taushetsplikt. Dette gjaldt nødetatene, helsevesenet og kommunen.

Vi møtte henne nok en gang kort tid etterpå, i starten av september, og gjorde et intervju. Denne gangen tok vi med oss erklæringen om fritak for taushetsplikt som hun signerte. I det første intervjuet fortalte Emma at hun ikke hadde noen oversikt over antallet ganger hun hadde blitt hentet fra bruer eller andre offentlige steder av nødetatene. For å få ut disse tallene, var vi også avhengig av at hun opphevet taushetsplikten.

Hun fortalte også at det var på kveldstid det ble svært tungt for henne og tanker om å ta livet sitt kom. På spørsmål om hva hun selv trodde kunne hjelpe henne, svarte hun at det kunne ha hjulpet å ha noen å snakke med når det var som vanskeligst. Hun foreslo selv et nummer hun kunne ringe eller noen som kom på besøk på kveldstid. Kunne det virkelig være så enkelt?

Hvem hadde ansvaret for Emmas situasjon? For å svare på dette, måtte det gjøres en rekke intervjuer. Alle var fullstendig klar over hva som skjedde med Emma på kveldstid, men ingen

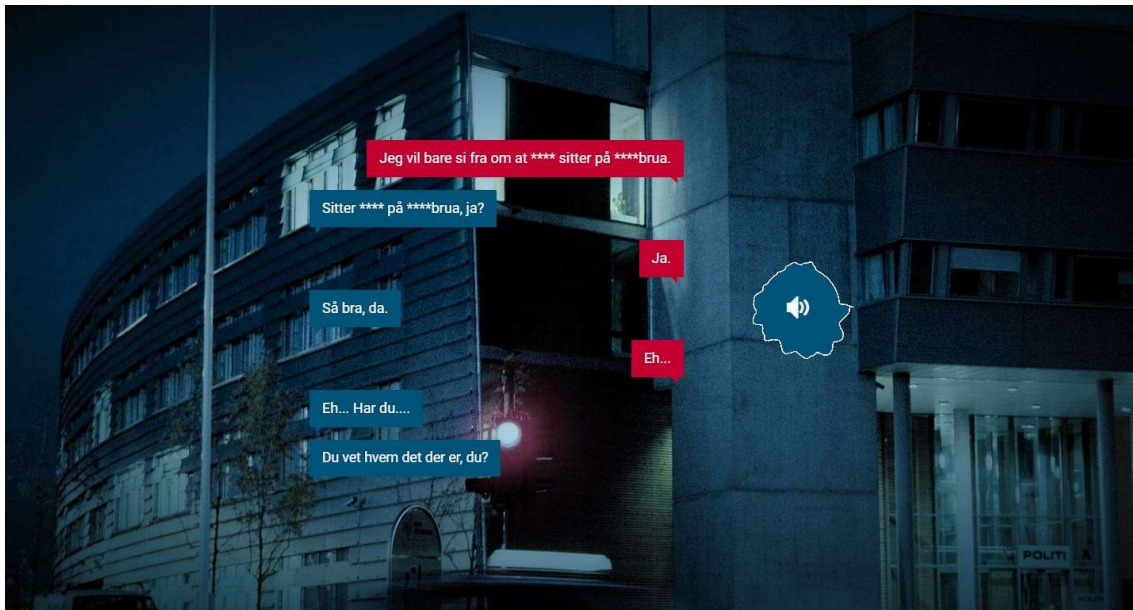
kunne svare på hvorfor det hadde fortsatt sånn i flere år. På grunn av at taushetsplikt var opphevet, kunne Trøndelag politidistrikt, Ambulansetjenesten ved St. Olavs hospital, Trøndelag brann- og redningstjeneste, Divisjon for psykisk helsevern og Trondheim kommune gi et sjeldent og usminket innblikk i hvordan man hadde forsøkt å håndtere situasjonen.

5. METODEARBEID

Som en del av arbeidet med saken måtte vi vurdere om vi med egne øyne skulle se og dokumentere hva som skjedde da Emma oppsøkte ei bru. Yrkessjåfør Kjell Jensen fortalte at han hadde møtt Emma på ei bestemt bru i Trondheim til et bestemt tidspunkt flere kvelder i uka over flere måneder. Etter grundige overveielser og diskusjoner med redaktørkollegiet i Adresseavisen, ble det besluttet at vi skulle observere og ta bilder fra en slik situasjon i april 2018. Forutsetningen var imidlertid at vi som journalister ringte politiets nødnummer med en gang Emma dukket opp. Vi måtte også være klare for å gripe inn og gi oss til kjenne dersom situasjonen ble mer alvorlig.

Hun kom til brua, vi ringte politiet og forbipasserende stoppet og bisto henne raskt. I etterkant av denne episoden fikk vi identifisert de tre personene som hjalp Emma før nødetatene kom på stedet. Alle tre ble intervjuet og fortalte om hvordan de opplevde situasjonen. De trodde at de hadde stoppet Emma fra å hoppe i elva og at de hadde reddet et liv denne kvelden.

I løpet av høsten 2018 sendte vi en begjæring om å få utlevert en lydlogg fra politiets operasjonssentral hvor yrkessjåfør Kjell Jensen ringte inn et nødnummer om Emma. Han hadde på forhånd samtykket til dette. Adresseavisen argumenterte med at et slikt innsyn kunne hjemles i offentlighetslovens §9 og §11 samt politiregisterlovens § 53-11. Adresseavisen ba politidistriktet om å se bort fra hovedregelen i politiregisterloven §53-12 som sier at slikt materiale ikke gis ut. Det gikk ikke lenge før vi hadde et opptak av samtalen mellom Jensen og en operatør på operasjonssentralen. Dette fikk vi under forutsetning av at vi forvrengte stemmen til den politiansatte. Dette var fordi han ikke ønsket å bli gjenkjent. Samtalen viste oss tydelig hvor hverdagslig et oppdrag som gjaldt Emma var for dem. Det fikk vi også dokumentert da vi noe senere innhentet antallet loggførte oppdrag som gjaldt Emma.

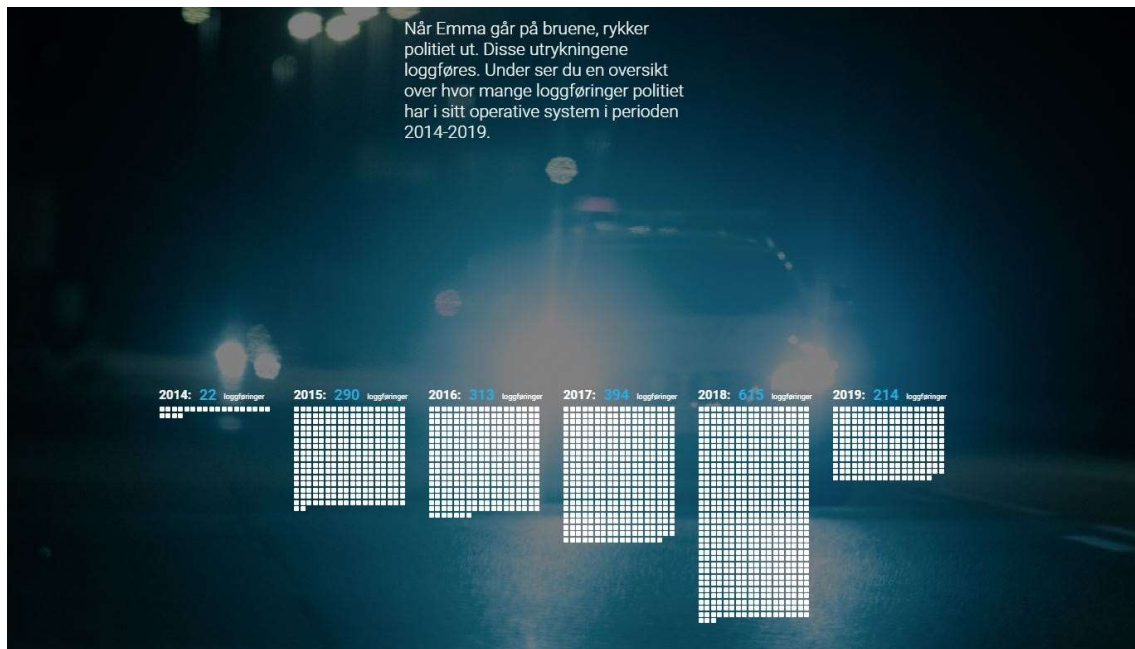
Fordi, etter å ha vært hos Emma og fått et innblikk i situasjonen hennes, satt vi igjen med to konkrete spørsmål som vi mente at vi måtte få svar på for å kunne gå videre med saken:

- Hvor mange ganger hadde nødetatene blitt tilkalt for å redde henne?
- Hva slags oppfølging fikk hun og hvorfor hadde man ikke forsøkt å gi henne et tilbud på kveldstid?

Vi tok kontakt med de tre nødetatene som må rykke ut hver gang de får melding om en suicidal person. Det skulle vise seg å være en krevende jobb å få ut tallene, også fordi tallene til enhver tid forandret seg. Det var også vanskelig fordi enkelte av oppdragene ikke var loggført på Emmas faktiske navn. Vi møtte mest skepsis hos St. Olavs hospital og ambulansetjenesten. De ønsket ikke å oversende tall, og vi måtte be om å få et møte hvor dette ble presentert muntlig. Sjef for Ambulansetjenesten, kommunikasjonsdirektør og kvalitetssjef ved St. Olavs hospital gikk gjennom de over 1000 tiltakene som de hadde iverksatt i forbindelse med Emma i 2018.

Tallene som vi fikk innsyn i fra nødetatene, var nesten ikke til å tro.

- Politiet hadde mellom 2014 og 2019 over 1800 loggmeldinger knyttet til Emma.
- Ambulansetjenesten ved St. Olavs hospital rykket ut over 400 ganger i 2018 for å ta seg av Emma
- Trøndelag brann- og redningstjeneste hadde over 400 loggmeldinger som omhandlet «trussel om selvdrap» siden 2014. De antok at Emma sto for tre fjerdedeler av oppdragene.

Alle nødetatene var enige om at Emmas destruktive adferd utfordret kapasiteten til å håndtere andre pågående hendelser i distriktet. Politiet forklarte at det var svært vanskelig for deres operative medarbeidere å håndtere jenta som kriminell. De så ei psykisk syk og hjelpetrengende jente, men de måtte behandle henne som et ordensproblem. Brannvesenet hadde også store utfordringer med alle utrykningene, og skrev en bekymringsmelding til kommuneoverlegen, som vi ba om innsyn i.

Høsten 2018 tok vi kontakt med Trondheim kommune og Divisjon for psykisk helsevern ved St. Olavs hospital for å forsøke å få kartlagt hva slags oppfølging og behandling Emma fikk. Vi ønsket også å finne ut om det hadde vært brukt tvang eller om tvangsinnleggelse var noe behandlerne vurderte for å få slutt på den farlige adferden. Det kom frem at hun hadde et omfattende tilbud på dagtid, men at hun ble overlatt til seg selv i den kommunale boligen på kveldstid. For oss ble det et paradoks hvor mye ressurser som ble satt i sving når hun oppsøkte bruer, samtidig som at ingen grep inn i forkant av at hun gikk ut. Samme høst kom vi i kontakt med Birger Thurn-Paulsen. Han er til daglig ansatt ved Trøndelag brann- og redningstjeneste. Han hadde bidratt på utallige oppdrag som omhandlet Emma. I lang tid hadde han som privatperson forsøkt å hjelpe Emma, og hadde jevnlig kontakt med henne. Han ga oss et innblikk i hvor unik saken var, og etterlyste at etatene tenkte utradisjonelt for å hindre at Emma tok livet sitt. På et tidspunkt satt Thurn-Paulsen i en tverrfaglig arbeidsgruppe som skulle forsøke å finne en løsning på situasjonen til Emma. Vi ønsket å ettergå hva som hadde blitt diskutert i disse møtene og om det hadde blitt satt i gang tiltak eller om det var på vei. Det hadde vært seks møter i 2018 og 2019 hvor den «ressurskrevende brukeren» Emma var tema. Etter hvert fikk vi alle referatene fra disse møtene.

Etter å ha innhentet dokumentasjon på hennes aktivitet, hadde vi flere oppfølgende intervjuer med Emma før vi publiserte saken. Hun måtte få mulighet til å svare på en del opplysninger som de andre kildene kom med. Under møtene med Emma holdt vi henne løpende oppdatert på hva vi gjorde, hvem vi tok kontakt med og hvor langt vi hadde kommet. Vi gjorde dette for å bygge tillit og forståelse for hva en eventuell publisert sak kunne innebære. Fotograf Mariann var med på nesten alle møtene vi hadde med Emma. Vi brukte god tid på å forsikre oss om at bildene vi eventuelt kom til å bruke, ville bli godtatt av Emma med tanke på anonymisering.

I starten av 2019 eskalerte brugåingen til Emma, og politiet så seg nødt til å sette inn et tiltak. De ga henne oppholdsforbud på flere bruer og kjøpesentre. Emma gikk rettens vei for å få opphevet dette. Vi var til stede under rettsmøtet og fikk også innhentet rettens avgjørelse. Politiet fikk ikke medhold, og retten fastslo at hennes situasjon måtte løses på andre måter – helst innenfor helsevesenets rammer. Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten, som forkastet anken. Emma kunne fortsette å gå på bruene uten å risikere straff.

6. PRESSEETISKE VURDERINGER

Historien om Emma har bydd på mange presseetiske utfordringer – både underveis og i forbindelse med den avsluttende prosessen frem mot publisering.

Ofte er ting avklart når pressen griper fatt i saker om psykiatri og selvmord. I denne saken har Emma vært aktiv med sin suicidale adferd helt frem til publisering 8. mai 2019. Dette gjorde at vi hele tiden måtte ha en svært forsiktig tilnærming til Emma selv. Dette innebar å bruke god tid. Vi måtte hele tiden forsikre oss om at vi ikke gjorde noe som kunne påvirke Emma negativt.

Tiden som gikk gjorde også at Emmas situasjon og tiltakene rundt henne hele tiden endret seg. Vi måtte derfor gå tilbake til kildene og Emma flere ganger underveis for å få innhente nye opplysninger samt å gjøre oppfølgende intervjuer.

I Adresseavisen er vi svært forsiktige med å omtale selvmord og selvmordsforsøk fordi dette kan medføre smittefare. Samtidig har pressen et viktig samfunnsoppdrag. Vi skal informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold. Da vi bestemte oss for å undersøke saken, var det fordi noe åpenbart hadde sviktet i omsorgen rundt Emma. Samtidig fikk dette store konsekvenser for nødetatene og tilfeldig forbipasserende som uforvarende havnet i situasjonene.

Underveis i arbeidet med saken hadde vi en tett og åpen dialog med forsker Fredrik Walby ved Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging. Han ga oss råd både når det

gjaldt tekst og bildebruk, og fikk tilsendt materiale i forkant av publisering. Han bisto i tillegg som en kilde i saken.

Sjefredaktør Kirsti Husby søkte råd hos Reidun Kjelling Nybø, assisterende generalsekretær i Redaktørforeningen, for å få hennes vurderinger om eventuell publisering av saken om Emma. Hun kom med flere konkrete forslag til endringer både når det gjaldt tekst og presentasjon underveis.

- Dette er en av de mest krevende sakene jeg noen gang har vært inne i og gitt råd i. Jeg er imponert over måten Adresseavisen har håndtert dette på. Det er også et eksempel på at god journalistikk virker, men det er jo synd at personer som faller mellom alle stoler er prisgitt medieomtale for å få hjelp, skriver Kjelling Nybø i sin vurdering av saken.

Hun understreker at saken har utløst enormt mange utfordringer som handler om identifisering, detaljnivå, bildebruk, hvorvidt publiseringen kan påvirke sykdommen til Emma og sårbare lesere.

- Det er et stort pluss at journalistene og redaktørene brukte så lang tid på å diskutere seg gjennom ulike scenarier før de publiserte – og at de søkte hjelp hos den fremste ekspertisen vi har i Norge når det gjelder selvmordsforskning, sier hun.

- Det er også veldig positivt at Adresseavisen har vært åpen om de etiske problemstillingene saken har utløst. I saker som dette er det så viktig at mediene er mest mulig åpne om sine valg og vurderinger – for det er så mye å lære av presseetikken av alle som publiserer på sosiale medier, skriver Kjelling Nybø til slutt.

Mandag 6. mai – to dager før publisering inviterte vi Emma til et møte i redaksjonslokalene. På dette tidspunktet hadde sjefredaktøren gitt klarsignal til å publisere saken – dersom Emma også ga sitt samtykke. Emma fikk se både den digitale presentasjonen, og papirversjonen i Adresseavisens helgemagasin Ukeadressa. Under møtet fikk også reportasjeleder Erlend Hansen Juvik møte Emma for første gang. Det var viktig for redaksjonsledelsen å få se hvordan Emma reagerte på hvordan vi hadde fremstilt hennes historie.

Emma hadde ingen innvendinger og dermed kunne saken publiseres. Før dette skjedde tok vi kontakt med alle vi hadde sitert i saken og informerte dem om tidspunkt for publisering. Det var særlig viktig å varsle nødetatene, kommunen og psykiatrien om tidspunktet. Dette med tanke på en eventuell forverring hos Emma og mulig smitteeffekt hos andre.

Som vi skrev innledningsvis i denne rapporten, så valgte Adresseavisen i 2016 å ikke skrive om Emmas adferd med bakgrunn i Vær Varsom-plakatens punkt 4.9.

«Vær varsom ved omtale av selvmord og selvmordsforsøk. Unngå omtale som ikke er nødvendig for å oppfylle allmenne informasjonsbehov. Unngå beskrivelse av metode eller andre forhold som kan bidra til å utløse flere selvmordshandlinger.»

Tre år senere var altså vurderingen en annen. Her er momentene som spilte inn:

Samfunnsoppdraget

Pressen skal beskytte enkeltmennesker for eventuelle forsømmelser fra offentlige myndigheter. Det er en del av samfunnsoppdraget. Emma og andre som er psykisk syke er blant våre mest sårbare, og dersom det foregår kritikkverdige forhold er det pressens ansvar å belyse dette. Det fremsto merkelig at brugåingen hennes bare kunne pågå uten at det ble noen endring i Emmas situasjon. Det var også vanskelig å forstå at ikke enkelte tiltak var utprøvd - all den tid dette hadde pågått i over fire år.

Ressursbruk hos nødetatene og påkjenning hos forbipasserende

I bekymringsbrevet som brannsjefen sendte til kommuneoverlegen i Trondheim kom det frem at flere innbyggere i Trondheim hadde utsatt seg selv for en betydelig risiko da de forsøkte å hjelpe Emma. Mange var også utsatt for svært sterke inntrykk som de hadde store problemer med å håndtere i etterkant av utrykningene. De tilfeldig forbipasserende var svært preget og nødetatene måtte bruke ressurser på å traumebehandle dem som hadde bistått Emma på hennes mest fortvilte. Brannvesenet la heller ikke skjul på at det kunne gå liv dersom noe skjedde et annet sted mens Emma sto på ei bru.

Politiet uttrykte også bekymring for belastningen som Emma-oppdragene medførte for de ansatte. Mannskapet måtte behandle ei psykisk syk jente som en kriminell og sette Emma i politiarresten. 267 ganger har hun vært der i løpet av perioden som vi undersøkte. Politiet forklarte at de ikke hadde noe annet valg enn å sette henne i arresten når hun ikke ønsket å bli kjørt hjem. Hun kunne bli hentet flere ganger fra samme bru i løpet av samme natt. Både politiet og Emma selv beskrev håndteringen i arresten som uverdig. De var også nødt til å kle av henne for å undersøke om hun hadde gjemt barberblad som hun kunne skade seg med når hun ble innbrakt.

Allmenn interesse

Emmas adferd hadde pågått i flere år, og ble mer og mer kjent blant beboerne i Trondheim. Siden hun etter hvert nesten utelukkende gikk på bruer som gikk over vann, ble det store utrykninger fra nødetatene. Redningsaksjonene som dette utløste, var veldig synlige for publikum.

I etterkant av publiseringen kom en massiv respons fra leserne. Mange fortalte om sine møter med henne på bruer i Trondheim.

6.2 HENSYNET TIL EMMA

Emma er ikke jentas virkelige navn og hun ble anonymisert i vår omtale. Dette var både hennes eget ønske og en vurdering vi støttet. Emma har en fremtid og skal kunne leve uten at denne saken henger ved henne. Emma gjorde det klart at hun ikke ønsket at familien skulle vite at det var hun som bidro i saken. Dermed kunne vi heller ikke kontakte foreldrene for å få deres syn på saken, noe som trolig ville vært normalt under andre omstendigheter. Det la også noen begrensninger i hva vi kunne omtale med tanke på hennes bakgrunn.

Emma er en kilde som ikke er medievariant. Hun er ikke erfaren med å uttale seg til journalister. Fra første stund var vi nøye med å presisere at det ikke nødvendigvis kom til å bli en sak på grunn av de vanskelige vurderingene som ligger i det å omtale selvmord og selvmordsforsøk. Hun fikk også klar beskjed om at hun når som helst kunne trekke seg fra hele saken. Fotograf Mariann hadde en åpen dialog om bildebruk, også bildene som ble tatt av henne på brua.

6.3 SAMTYKKEKOMPETANSE

Emma ble høsten 2015 tvangsinnlagt på Østmarka psykiatriske avdeling. Legene konkluderte den gang med at hun hadde en emosjonell ustabil personlighetsforstyrrelse. Hun slet også med angst og depresjon. Å omtale en psykisk syk og suicidal person er i seg selv utfordrende.

I forbindelse med Adresseavisens forespørsel om å få intervju kilder i Trondheim kommune og psykiatrien høsten 2018, ble det gjort en vurdering av Emmas samtykkekompetanse – at hun forsto konsekvensen av å frita aktørene fra taushetsplikt. Emmas behandlere ved Nidaros DPS konkluderte med at hun var samtykkekompetent. Dette gjorde det enklere for oss å jobbe videre med saken.

6.4 SMITTEEFFEKT

Hvert år tar rundt 500 nordmenn sitt liv. Mellom 6000 og 8000 personer er årlig i kontakt med helsevesenet etter selvmordsforsøk. Fagfolk med stor kunnskap om selvmord mener

medieomtale kan bidra til forebygging hvis det som skrives er presist, skånsomt og gir informasjon om mulighetene for å få hjelp.

Vi var svært bevisste på at saken ikke skulle medføre smitteeffekt, og gikk gjennom ord for ord, og linje for linje med dette i tankene. Forsker Fredrik Walby ved Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging leste artikkelen i sin helhet før publisering.

Han var tydelig på at det var problematisk å si noe om metode når det gjelder selvmordsforsk. Men han mente at Emmas adferd var en stor del av sakens kjerne. Derfor kunne beskrivelsen av Emmas adferd på bruene rettferdiggjøre dette fokuset, samtidig som han ba oss ta grep for å unngå ytterligere smittefare. Walby foreslo blant annet at vi ikke skulle skrive navn på bruene. Han rådet oss til å være nøkterne i beskrivelsene, og ikke bruke mange dramaturgiske virkemidler.

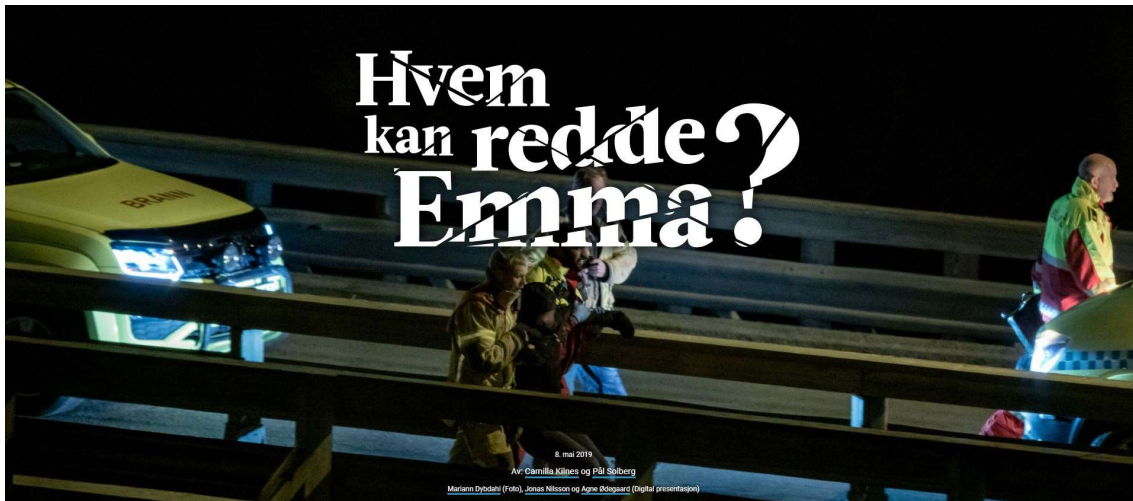
På slutten av saken kom det tydelig frem hvor man kunne søke hjelp eller snakke med noen dersom man hadde behov for det.

7. PRESENTASJON

Historien om Emma var unik. Det var fire år av livet hennes som skulle presenteres på en effektiv og nedtonet måte. For å få til dette, måtte to designere og utviklere i Adresseavisen programmere en egen spesial for denne historien. Den ene utvikleren var også med i en samtale med selvmordsforsker Fredrik Walby for å få innspill til det digitale uttrykket.

For å sikre en god leseropplevelse samt å få inn opplysninger fra de som hadde krav på tilsvær, bestemte vi oss for å fortelle Emmas historie i hovedsaken. Tilsvarene ble lagt som egne element som leseren kunne lese underveis eller helt til slutt. Sjefredaktør Kirsti Husbys forklaring på hvorfor saken ble publisert, kom også som et eget element.

På grunn av den stadige utviklingen i saken ble det også nødvendig med en epilog til slutt hvor den nåværende situasjonen til Emma ble presentert.

8. KONSEKVENS

Elleve dager etter publisering av den første saken ble Emma tvangsinnlagt etter begjæring fra politiet. Politiet så ingen annen utvei. Vi besøkte henne på den psykiatriske institusjonen fem dager etter innleggelsen. Hun var da preget av det som hadde skjedd, men likevel optimistisk. Hun følte at psykiatrien tok henne mer på alvor enn før saken ble publisert.

Vi har kontinuerlig hatt kontakt med kilder i saken som kjenner Emmas situasjon godt. På slutten av 2019 ble vi kjent med at hun hadde fått flytte hjem til sin kommunale bolig. Hun var fremdeles underlagt tvang, men på grunn av stor fremgang under innleggelsen hadde hun fått mulighet til å forlate institusjonen. På dette tidspunktet gikk hun ikke lenger på bruer. Hun hadde skaffet seg en jobb hvor hun fikk arbeide i noen timer per uke. I intervjuet uttalte hun følgende:

- Jeg har det mye bedre nå, mye bedre enn for noen få måneder siden.

Politiet opplyste at antallet akuttoppdrag er redusert med nær 30 prosent i den perioden Emma var tvangsinnlagt.

Emma etterlyste et tilbud på kveldstid da hun snakket med oss den første gangen høsten 2018. Hun ønsket et nummer hun kunne ringe eller noen som kom hjem til henne når det ble som vanskeligst. Da Adresseavisen snakket med helse- og velferdsdirektøren i Trondheim kommune i desember 2019, kunne han bekrefte at hun hadde fast oppfølging av Mestringsteamet på kveldstid.

Som følge av adferden sin, har Emma pådratt seg en god del straffbare forhold, men de er ikke påtaleavgjort ennå. Adresseavisen slipper ikke denne saken med det første og vil følge med på hva som skjer videre.

Gjennom systematisk, grundig og tidkrevende arbeid klarte vi å fortelle historien om Emma. Vi utførte ikke bare samfunnsoppdraget som ligger til grunn for all journalistikk, men vi tror også at vi har bidratt til at Emma og andre som har lignende adferd, blir tatt mer på alvor. Vi spurte i vår første artikkel hvem som kunne redde Emma. Sju måneder senere kunne vi gi et svar.

Trondheim 13. januar 2020

Pål E. Solberg og Camilla Kilnes